

WALES AUDIT OFFICE
SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU

Wales Audit Office / Swyddfa Archwilio Cymru

Dyddiad: 15 Mai 2013
Ein cyf: HVT/1880/fgb
Tudalen: 1 o 3

24 Cathedral Road / Heol y Gadeirlan
Cardiff / Caerdydd
CF11 9LJ
Tel / Ffôn: 029 20 320502
Fax / Ffacs: 029 20 320600
Email / Epost: wales@wao.gov.uk
www.wao.gov.uk

Mr Darren Millar AC
Cadeirydd y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd CF99 1NA

Annwyl Darn

GWASANAETHAU MAMOLAETH YNG NGHYMRU

Yn llythyr y Clerc dyddiedig 27 Mawrth 2013 gofynnwyd am fy nghyngor ar ymateb Llywodraeth Cymru i adroddiad y Pwyllgor dyddiedig Chwefror 2013 sef *Gwasanaethau Mamolaeth yng Nghymru*. Mae'r ymateb yn gadarnhaol, yn yr ystyr bod Llywodraeth Cymru wedi dynodi ei bod yn derbyn 11 o argymhellion y Pwyllgor a'i bod yn rhannol dderbyn yr argymhelliad sy'n weddill. Mewn sawl man, mae'r ymateb yn pwysleisio gwaith sy'n mynd rhagddo fel yr adlewyrchwyd hefyd yn adroddiad y Pwyllgor. Fodd bynnag, ceir nifer o feysydd y gallai'r Pwyllgor fod am ystyried gwneud gwaith dilynol arnynt. Yn benodol:

- Mae Llywodraeth Cymru wedi derbyn *Argymhelliad 4* sydd a wnelo â'r diffiniad o 'rieni hyderus a gwybodus' a threfniadau ar gyfer mesur canlyniadau cysylltiedig. Gan adlewyrchu'r ymrwymadau a wnaed yn y llythyr a gafodd y Pwyllgor gan y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol ar y pryd ym mis Ionawr 2013, mae'r ymateb i'r argymhelliad hwn yn cadarnhau y cytunwyd ar y dull o fesur boddhad defnyddwyr. Caiff y data hwn ei gasglu cyn i fenywod adael yr ysbyty yn dilyn genedigaeth. Tra bod yr ymateb a roddwyd yn mynd i'r afael ag argymhelliad y Pwyllgor yn dechnegol, efallai y bydd aelodau o'r farn bod seilio'r gwaith casglu data hwn ar un cwestiwn cyn i fenywod adael yr ysbyty yn gyfyngedig. Er enghraifft, ni fyddai'n ystyried effeithiolrwydd y cymorth a gaiff menywod ar ôl iddynt adael yr ysbyty a byddai, yn ôl pob tebyg, yn golygu nad asesir y menywod hynny sy'n dewis rhoi genedigaeth gartref, er bod y gyfran honno'n fechan.
- Mae Llywodraeth Cymru wedi derbyn *Argymhelliad 8* sydd a wnelo â chynllunio gweithlu gofal newyddanedig. Ynghyd ag ymateb Llywodraeth Cymru i argymhelliad blaenorol yn y maes hwn gan y Pwyllgor Plant a Phobl Ifanc (argymhelliad a gefnogwyd gan y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus), gall y Pwyllgor gael peth sicrwydd bod camau ar waith i wella'r broses o gynllunio gweithlu gofal

Dyddiad: 15 Mai 2013
Ein cyf: HVT/1880/fgb
Tudalen: 2 o 3

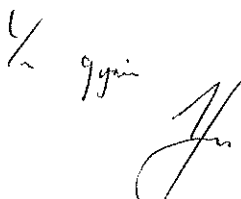
newydd-anedig. Fodd bynnag, nid yw Llywodraeth Cymru wedi nodi sut y bydd yn dwyn byrddau iechyd i gyfrif yn y maes hwn ac nid oes unrhyw gyfeiriad at y modd yr ymdrinnir ag agwedd Gogledd Cymru ar argymhelliad y Pwyllgor. Ym mis Ionawr 2013, dynododd y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol ar y pryd y byddai'n rhoi copi o adroddiad cynnydd Adolygiad o Adnoddau Newyddanedig a ddisgwyliwyd ym mis Chwefror 2013 i'r Pwyllgor. Mae ymateb Llywodraeth Cymru i argymhelliad y Pwyllgor yn awgrymu ei bod yn defnyddio canfyddiadau o'r adroddiad cynnydd hwnnw ond efallai y bydd y Pwyllgor am gael copi llawn o'r adroddiad hwnnw o hyd fel yr addawyd (os na chafodd ei roi eisoes).

- Mae a wnelo *Argymhelliad 9* â Llywodraeth Cymru yn egluro ac yn cyhoeddi ei diffiniad o 'ostyngiad sylweddol' mewn cyfraddau toriadau Cesaraidd ac yn cyflwyno amserlen i adlewyrchu pryd y mae disgwyl gweld gostyngiad o'r fath. Wrth dderbyn argymhelliad y Pwyllgor, ac fel yr adlewyrchwyd yn rhywfaint o'i thystiolaeth flaenorol, ymddengys fod ymateb Llywodraeth Cymru yn cadarnhau ei bod bellach yn canolbwyntio'n bennaf ar p'un a yw cyfraddau toriadau Cesaraidd yn briodol, ond gyda tharged ymhlyg na fyddai'n disgwyl i unrhyw fwrdd iechyd gael cyfraddau toriadau Cesaraidd dros 25 y cant. Nid yw'r ymateb yn glir o ran yr amserlenni ar gyfer cyflawni unrhyw ostyngiadau angenrheidiol, heblaw am ddynodi ei bod yn disgwyl gweld gostyngiadau yn ystod 2013 os yw Byrddau Iechyd yn nodi cyfraddau o 25 y cant neu drosodd. Fel y dengys y ffigurau a roddwyd yn ymateb Llywodraeth Cymru, ac yn y dystiolaeth a ystyriwyd yn flaenorol gan y Pwyllgor, mae Bwrdd Iechyd Cwm Taf yn wynebu her benodol os yw am gyflawni'r hyn a fyddai, iddo ef, yn ostyngiad sylweddol i lai na 25 y cant.
- Mae Llywodraeth Cymru wedi dynodi mai dim ond yn rhannol y mae'n derbyn *Argymhelliad 11* ar gasglu a chofnodi data ar asesiadau cynenedigol cychwynnol a wneir o fewn y deg wythnos gyntaf o feichiogrwydd. Ymddengys fod y derbyniad rhannol hwn yn adlewyrchu camddealltwriaeth o argymhelliad y Pwyllgor. Mae'r ymateb yn dynodi: "*Nid yw Llywodraeth Cymru yn teimlo bod arni angen data ynglŷn ag ai bydwraig ynteu meddyg teulu wnaeth yr asesiad*". Ni wnaeth yr argymhelliad ofyn i Lywodraeth Cymru ddadgyfuno'r data hwn, gan adlewyrchu'n syml y pryder nad oedd data o'r fath wedi bod yn gyflawn gynt. Mae ymateb Llywodraeth Cymru yn awgrymu y disgwylir i fyrddau iechyd gofnodi data ar sail pryd y cynhaliwyd yr asesiadau (nid pryd y'u hamserlennwyd) a chynnwys pob asesiad cychwynnol waeth p'un a gaiff ei gynnal gan fydwraig neu feddyg teulu. Yn hynny o beth, gall y Pwyllgor gael peth sicrwydd bod camau yn cael eu cymryd i ymdrin â'r pryder a arweiniodd at yr argymhelliad.

Dyddiad: 15 Mai 2013
Ein cyf: HVT/1880/fgb
Tudalen: 3 o 3

Mewn ymateb i *Argymhelliad 12*, mae Llywodraeth Cymru wedi addo darparu diweddariad pellach ym mis Gorffennaf 2013 ar gynnydd byrddau iechyd i wella gwasanaethau mamolaeth. Gallai'r Pwyllgor ofyn i Lywodraeth Cymru ehangu cwmpas y diweddariad hwnnw er mwyn ceisio eglurhad pellach o unrhyw bwyntiau a restrir uchod. Fodd bynnag, gallai'r Pwyllgor hefyd ystyried dynodi i Lywodraeth Cymru y byddai'n barod i gael y diweddariad hwnnw oddeutu mis Hydref 2013 yn lle hynny, neu cyn gynted â phosibl ar ôl cyfarfod y Bwrdd Mamolaeth yn yr hydref. Mae rhaglen waith ddisgwyliedig y Pwyllgor yn golygu na fydd ganddo fawr o gyfle efallai i ystyried unrhyw ddiweddariad pellach cyn torri am yr haf, hyd yn oed os yw Llywodraeth Cymru yn ei ddarparu ar amser. Drwy dderbyn y diweddariad ar ôl cyfarfod y Bwrdd Mamolaeth yn yr hydref, byddai'r Pwyllgor yn cael mwy o sicrwydd ei fod yn adlewyrchu'n briodol y sefyllfa ddiweddaraf a nodwyd ar y pwynt y gellir ei hystyried.

Yn olaf, nodaf fod ymateb Llywodraeth Cymru i *Argymhelliad 6* yn adroddiad y Pwyllgor yn cyfeirio at y canlynol: "*Mae'r Byrddau Iechyd ar hyn o bryd yn dosbarthu cyfanswm y costau meddygol rhwng gwasanaeth mamolaeth a gynaeoleg er mwyn cyflwyno costau arbenigedd yn y datganiad costau cyfeirio cenedlaethol blynyddol. Yn gyffredinol, bydd Byrddau Iechyd yn defnyddio cynlluniau swyddi ymgynghorwyr fel y sylfaen ar gyfer dosbarthu'r holl gostau meddygol rhwng gwasanaethau mamolaeth a gynaeoleg*". Mae'r ymateb yn mynd ymlaen i ddisgrifio gwaith sy'n mynd rhagddo er mwyn gwella'r broses o ddyrannu'r costau hyn mewn datganiadau yn y dyfodol. Fodd bynnag, wrth baratoi ei adroddiad ar Gontract Meddygon Ymgynghorol y GIG, gallai'r Pwyllgor fod am nodi bod y dystiolaeth y mae wedi'i chael ar y graddau y mae gan feddygon ymgynghorol y GIG gynlluniau swyddi cyfredol yn codi cwestiynau ehangach ynghylch cadernid unrhyw ddata ehangach sy'n seiliedig ar y cynlluniau hynny.

HUW VAUGHAN THOMAS
ARCHWILYDD CYFFREDINOL CYMRU